

Cynlluniau Gwersi Drawing Hope – 11–16 oed

Sesiwn 1 – Cynrychioli Eraill – 60 munud

Canlyniadau dysgu

Erbyn diwedd y sesiwn hon, bydd y dysgwyr yn gallu:

- Diffinio hunaniaeth, cynrychiolaeth, stereoteip, dad-ddyneiddio ac adeiladu heddwch.
- Dadansoddi sut mae delweddau'n dylanwadu ar ganfyddiadau o bobl, cymunedau a chenhedloedd.
- Defnyddio deialog barchus ac arsylwi trwy bortreadu partner.

Geirfa Allweddol

- **Hunaniaeth** – y cyfuniad cymhleth o ffactorau personol, cymdeithasol, diwylliannol a gwleidyddol sy'n llywio pwy yw rhywun.
- **Rhagdybiaethau** – rhywbeth rydych yn meddwl sy'n wir, hyd yn oed heb dystiolaeth.
- **Cynrychiolaeth** – y ffordd y caiff person, grŵp, lle neu syniad ei gynrychioli, ei ddisgrifio neu ei fframio.
- **Stereoteip** – syniad gor-symbl neu sefydlog am berson neu grŵp.
- **Dad-ddyneiddio** – cynrychioli pobl fel pe baent yn llai na hollol ddynol, yn aml er mwyn cyfiawnhau ofn, gelyniaeth neu waharddiad.
- **Propaganda** – cyfathrebu sydd wedi'i gynllunio i ddylanwadu ar gredoau, emosiynau neu ymddygiad, yn aml drwy gyflwyno safbwynt unochrog.
- **Adeiladu heddwch** – gweithredoedd sy'n helpu i atgyweirio perthnasoedd, lleihau gelyniaeth ac adeiladu dealltwriaeth ar ôl gwrthdaro neu raniad.
- **Hunangynrychiolaeth** – y weithred o ddewis sut i gyflwyno'ch hun, yn hytrach na chael eich diffinio gan eraill.
- **Traws-leol** – cysylltu cymunedau mewn gwahanol leoedd drwy weithredu, deialog neu gyfnewid ar y cyd.

Paratodau ac Adnoddau

Gofod wedi'i glirio gyda chylch o gadeiriau, neu fyrddau wedi'u trefnu ar gyfer grwpiau trafod.

- **Papur bras, clipfyrddau a phensiliau** i bob myfyriwr
- **Cyflwyniad Arlunio Gobaith** wedi'i argraffu/uwchlwytho
- **ARGRAFFU - Taflen Baru Lluniau** – un i bob grŵp o 3–5
- **Gwrthrych neu degan niwtral** megis tegan meddal, dol neu ffiguryn. Efallai y byddwch am gael amrywiaeth o wrthrychau i ddisgyblion ddewis ohonynt.

Amseru	Gweithgaredd
5 mins	SLEID 1 – Sesiwn 1 Gêm Gychwynnol – Llinellau Sbectrwm Gosodwch linell ddychmygol ar y llawr, gydag un pen yn cynrychioli ‘cytuno’n gryf’ a’r pen arall yn cynrychioli ‘anghytuno’n gryf’. Darllenwch ddatganiadau’n uchel, gan ofyn i ddisgyblion sefyll ar y llinell i gynrychioli eu barn eu hunain a thrafod gyda rhywun gerllaw pam eu bod yn teimlo felly. – Mae cathod yn well na chŵn – Ni ddylai pîn-afal fyth fod ar bitsa – Gwaith oedolion yw tacluso Gofynnwch i’r disgyblion feddwl am eu datganiadau eu hunain. Trafod – fel dosbarth <i>A wnaeth lle safodd pobl ar y llinell newid eich barn amdanynt? Pam?</i> <i>Gallwn dderbyn bod gennym farn wahanol am bynciau fel hyn, ond weithiau gall pobl gael eu rhannu a dechrau credu bod rhai pobl yn sylfaenol wahanol i eraill.</i>
5 mins Adnoddau Pêl	Trafodaeth Gychwynnol – Hunanddiffinio <i>Beth yw tair ffordd y gallech ddisgrifio’ch hun?</i> Gwahoddwch y myfyrwyr i fyfyrio ar agweddau ar eu hunaniaeth. Gallai’r rhain fod yn eiriau i ddisgrifio eu personoliaeth, sgiliau, diddordebau, perthnasoedd, credoau neu nodweddion. Rhannwch un amdanoch chi’ch hun cyn gwahodd myfyrwyr i wneud yr un peth, gan bwysleisio na ddylid gofyn i fyfyrwyr ddatgelu unrhyw beth personol nad ydynt am ei rannu. <i>Mae’r ffordd rydym yn disgrifio’n hunain yn bwysig. Mae’r prosiect hwn yn archwilio beth sy’n digwydd pan gaiff pobl eu cynrychioli’n anghywir gan eraill, a sut y gallwn newid y syniadau hyn drwy <u>hunangynrychiolaeth</u> - y weithred o ddewis sut i gyflwyno’ch hun, yn hytrach na chael eich diffinio gan eraill.</i>
5 mins Adnoddau Taflen Baru Lluniau	SLEID 2 – Gweithgaredd Paru Rhannwch y Daflen Baru Lluniau i grwpiau o bedwar neu bump. Eglurwch mai hunanbortreadau yw’r rhain sy’n rhan o arddangosfa <u>draws-leol</u> Dylunio Gobaith. Gofynnwch i’r myfyrwyr baru pob llun â’r wlad. SLEID 3 – Atebion a Myfyrion Rhannwch yr atebion a gofynnwch i’r myfyrwyr nodi pa gliwiau oedd yn ddibynadwy a pha rai oedd yn seiliedig ar ragdybiaeth. Trafod – mewn grwpiau <i>Beth wnaethoch chi sylwi arno am y tebygrwydd rhwng y lluniau?</i>

	<i>Pa ragdybiaethau wnaethoch chi sylwi eich bod yn eu gwneud, ac o ble allai'r rhagdybiaethau hynny fod wedi dod?</i> Eglurwch fod y gweithgaredd wedi'i gynllunio i fod yn anodd. Mae'n codi'r cwestiwn o ba mor gyflym rydym yn ceisio categorioedd pobl a lleoedd, hyd yn oed pan nad oes gennym ddigon o wybodaeth.
10 mins Adnoddau <i>Gwrthrych neu degan niwtral</i> <i>Papur</i> <i>Pensiliau</i>	SLEID 4 – Yr Hidlydd Camwybodaeth Rhowch degan meddal, dol neu ffiguryn (neu ddetholiad) yn y canol. Gofynnwch i'r myfyrwyr dynnu llun sy'n fframio'r gwrthrych yn fwiadol fel rhywbeth bygythiol, amheus neu beryglus, gan ddefnyddio cyfansoddiad, ongl, graddfa, cysgod, testun neu symbolau. Gwahoddwch y myfyrwyr i gymharu delweddau a nodi sut y newidiodd dewisiadau gweledol ystyr yr un gwrthrych. Trafod – fel dosbarth <i>Pa ddewisiadau gweledol wnaeth i'r gwrthrych ymddangos yn fygythiol neu'n bwerus?</i> <i>Sut y gallai technegau tebyg gael eu defnyddio yn y cyfryngau, hysbysebu, gwleidyddiaeth neu fannau ar-lein?</i> Cyflwynwch neu adolygwch y termau cynrychiolaeth, stereoteip, propaganda a dad-ddyneiddio. Efallai yr hoffech hefyd archwilio'r defnydd o gamwybodaeth a 'newyddion ffug', a'r ffyrdd nad yw delweddau byth yn dangos realiti yn unig; maent yn ei fframio.
5 mins	SLEID 5 – Penrhyn Corea yn y Byd Gofynnwch i'r myfyrwyr leoli Penrhyn Corea ac adnabod Gweriniaeth Ddemocrataidd Pobl Corea a Gweriniaeth Corea. SLEID 6 – Penrhyn Corea – Cyd-destun Hanesyddol <i>Roedd Penrhyn Corea yn un wlad am ran helaeth o'i hanes. Ar ôl yr Ail Ryfel Byd, rhannwyd y penrhyn yn ardaloedd dylanwad Sofietaidd ac Americanaidd. Yn 1948, sefydlwyd dwy wladwriaeth ar wahân: Gweriniaeth Ddemocrataidd Pobl Corea, a elwir fel arfer yn GDPC neu Ogledd Corea, a Gweriniaeth Corea, a elwir fel arfer yn Dde Corea.</i> <i>Dechreuodd Rhyfel Corea yn 1950. Daeth yr ymladd i ben yn 1953 gyda chadoediad, ond heb gytundeb heddwch terfynol. Mae'r ffin yn parhau i fod yn un o'r ardaloedd mwyaf milwrol yn y byd. Am ddegawdau, mae pobl ar y ddwy ochr wedi byw gyda gwahanu gwleidyddol, ofn, propaganda a chyswllt cyfyngedig.</i> <i>Mae'r academydd heddwch Dong Jin Kim, un o gyfarwyddwyr prosiect Dylunio Gobaith, yn ysgrifennu bod "presenoldeb parhaol 'gelyn-arall' annifyr... yn strwythuro perthnasodd ar bob lefel o gymdeithas."</i> (Cyfeiriad - Dong Jin Kim a Duncan Morrow, 'Ontological Security and Protracted Conflict in Frontier Societies: Towards a Trans-local Turn in Peacebuilding', <i>Peacebuilding</i>, 13.3 (2025), 275–290.) Trafod – fel dosbarth

	<i>Beth ydych chi'n meddwl mae Dong Jin Kim yn ei olygu pan ddywed fod gwrthdaro hirdymor yn 'strwythuro perthnasoedd ar bob lefel o gymdeithas'?</i> Parhewch â'r stori – <i>Yn ystod cyfnod y Rhyfel Oer, cafodd pobl eu hannog i feddwl am y rhai ar draws y ffin fel rhai gwahanol iddyn nhw mewn sawl ffordd. Mewn llawer o ysgolion yng Ngweriniaeth Corea, cafodd plant eu hannog i dynnu llun plant o GDPC fel cythreuliaid â chyrn, cynffonnau a chroen coch.</i> Trafod – fel dosbarth <i>Pam fyddai'r llywodraeth yn annog plant i dynnu llun plant eraill fel cythreuliaid?</i> <i>Sut gallai hyn newid y ffordd roedd y plant hyn yn meddwl am bobl yn y Gogledd wrth iddynt dyfu i fyny?</i>
5 mins	SLEID 7 – Gogledd Iwerddon a Gweriniaeth Iwerddon <i>Mewn gwahanol ardaloedd, gallwn weld teimladau tebyg o 'wahaniaeth' sy'n dod i'r amlwg ar draws ffiniau.</i> <i>Mae Iwerddon wedi'i rhannu'n Ogledd Iwerddon, sy'n rhan o'r Deyrnas Unedig, a Gweriniaeth Iwerddon, sy'n annibynnol. Am flynyddoedd lawer, bu rhaniad a gwrthdaro. O fewn Gogledd Iwerddon mae pobl â gwahanol grefyddau a diwylliannau, ond yn aml mae pobl wedi cael eu gwahanu'n ddau brif grŵp; cymunedau Protestannaidd/Unoliaethol, sy'n uniaethu fel Prydeinwyr, a chymunedau Catholig/Cenedlaetholgar, sy'n uniaethu fel Gwyddelod. Yn ystod cyfnod a elwir yn Yr Helyntion, o ddiwedd y 1960au hyd 1998, bu trais, ofn a diffyg ymddiriedaeth sylweddol rhwng y cymunedau hyn. Lladdwyd dros 3,500 o bobl, yn bennaf sifiliaid.</i> <i>Tyfodd llawer o blant i fyny mewn cymdogaethau wedi'u gwahanu. Er nad oedd un llinell yn rhannu'r cymunedau, fel ar Benrhyn Corea, adeiladwyd waliau enfawr – a elwir yn linellau heddwch – ar draws Belfast i wahanu'r cymunedau, ac mae llawer ohonynt yn dal i fodoli heddiw. Mae addysg yn dal i fod ar wahan i raddau helaeth, gyda dros 90% o ddisgyblion yn mynychu ysgolion sy'n gwasanaethu traddodiadau Catholig neu Brotestannaidd yn bennaf.</i> <i>Oherwydd cael ychydig iawn o gyswllt â phobl o'r gymuned arall, roedd pobl ifanc yn aml yn datblygu syniadau cryf a stereoteipiau am "yr ochr arall" heb eu hadnabod na hyd yn oed cyfarfod â nhw. Er enghraifft, roedd Protestaniaid a Chatholigion ill dau yn dal y stereoteip bod gan y grŵp arall lygaid yn rhy agos at ei gilydd.</i> <i>Os oes gennych amser, efallai yr hoffech ddangos y clip hwn o Derry Girls sy'n dangos grŵp o Brotestaniaid a Chatholigion yn ceisio meddwl am bethau sydd ganddynt yn gyffredin. (Nodyn – mae'r fideo hwn yn cynnwys y geiriau 'shacked-up' a 'slutty'.)</i> https://www.youtube.com/watch?v=0j0OF-TlyAY Trafod – fel dosbarth <i>Sut mae enghraifft Gogledd Iwerddon yn debyg i stori Penrhyn Corea?</i> Cysylltwch yn glir â gwahanu, gwahaniad cymdeithasol a'r ffordd y gall agweddau gael eu siapio gan gyswllt cyfyngedig a negeseuon ailadroddus.

	Anogwch y disgyblion i wneud cysylltiadau ag unrhyw ddysgu blaenorol am gydraddoldeb, amrywiaeth, cynhwysiant a byw gyda'n gilydd mewn cymdeithas amrywiol. <i>Er bod y sefyllfaoedd hyn yn wahanol iawn, maent yn dangos rhywbeth pwysig i ni - pan nad oes gennym gyswllt go iawn ag eraill, mae'n hawdd i gamddealltwriaeth, ofn a stereoteipiau dyfu.</i> Trafod – fel dosbarth <i>Pam y gallai llywodraethau neu gymunedau ddefnyddio delweddau i wneud i grŵp arall ymddangos yn fygythiol?</i> <i>Beth yw'r risgiau pan fydd pobl ifanc yn tyfu i fyny yn gweld grŵp arall yn cael ei gynrychioli fel gelynion yn unig?</i>
5 mins	SLEID 8 – Cyflwyno Dylunio Gobaith <i>Deng mlynedd ar hugain yn ôl, dewisodd pobl yng Ngweriniaeth Corea a oedd eisiau heddwch a pherthnasoedd gwell â'u cymdogion yn y Gogledd ddefnyddio arlunio mewn ffordd wahanol. Yn hytrach na gofyn i blant dynnu lluniau o bobl ar draws y ffin fel gelynion, gwahoddwyd plant i dynnu lluniau ohonynt eu hunain: eu hwynebau, eu diddordebau, eu gobeithion a'u negeseuon.</i> <i>Rhannwyd yr hunanbortreadau hyn ar draws y ffin â phlant yn GDPC, a greodd a rhannu eu portreadau eu hunain yn eu tro. Defnyddiodd y prosiect hunangynrychiolaeth i herio ofn a chreu lle ar gyfer cydnabyddiaeth, chwilfrydedd a chysylltiad.</i> Trafod – fel dosbarth <i>Sut gall hunangynrychiolaeth herio stereoteipiau?</i> <i>Beth allai newid pan gaiff rhywun ei weld fel unigolyn yn hytrach nag fel rhan o grŵp gelynaethus?</i> SLEID 9 – Helo, Fy Ffrind <i>Ers hynny, mae plant o bob cwr o'r byd wedi tynnu lluniau tebyg a'u rhannu â phlant mewn lleoliadau gwahanol ledled y byd.</i> <i>Dangoswch yr hunanbortreadau o wahanol rannau o'r byd, gan dynnu sylw at yr ysgrifennu oddi tanynt.</i> SLEID 10 – Arddangosfeydd Traws-leol <i>Mae'r gweithiau celf hyn wedi arwain at arddangosfeydd ledled y byd. Rydym yn eu galw'n 'draws-leol', oherwydd maent yn dod â chymunedau gwahanol at ei gilydd ledled y byd – o Lithwania i Balesteina, o Awstralia i'r Swistir.</i> <i>Nawr, mae'r bobl y tu ôl i'r prosiect hwn yn gofyn i CHI gymryd rhan! Bydd pawb yn tynnu eu hunanbortread a'u neges eu hunain, a bydd rhai yn cael eu dewis fel rhan o</i>

	arddangosfa ledled Prydain y flwyddyn nesaf yn Llundain, cyn cael eu hanfon ymlaen i ymuno ag arddangosfeydd ledled y byd. Nodyn: Efallai y gofynnwyd i chi hefyd greu'r lluniau hyn ar gyfer arddangosfa leol, ranbarthol neu genedlaethol, felly cofiwch sôn am hyn hefyd! Myfyrio – mewn parau <i>Pe gallai eich <u>hunanbortread</u> a'ch neges deithio i unrhyw le yn y byd, i ble hoffech chi iddo fynd?</i>
10 mins Adnoddau <i>Papur arlunio</i> <i>Pensiliau</i>	SLEID 11 – Astudiaeth Portread Partner Er mwyn archwilio'r syniad hwn o sut rydym yn portreadu eraill, y gwaith celf cyntaf rydym yn mynd i'w greu yw portread o rywun yn y dosbarth nad ydych yn ei adnabod crystal. Parwch y myfyrwyr â rhywun nad ydynt fel arfer yn gweithio gydag ef neu hi. Gofynnwch iddynt gwblhau astudiaeth bortread arsylwadol fer, gan ganolbwyntio ar gyfrannedd, llinell, tôn ac edrych yn ofalus. <i>Rydych yn mynd i ymarfer cynrychioli person arall yn ofalus. Nid cynhyrchu tebygrwydd perffaith yw'r nod, ond sylwi ar fanylion, arafu a chynrychioli'ch partner â pharch.</i> Arweiniwch y myfyrwyr i dreulio'r rhan fwyaf o'r amser yn edrych ar eu partner – gan roi sylw manwl i ble mae'r golau'n disgyn. Anogwch y myfyrwyr i osgoi gorliwio nodweddion mewn ffordd a allai deimlo'n watwarus. Os oes amser, gofynnwch iddynt ychwanegu un gair neu ymadrodd at y ddelwedd sy'n cyd-fynd â'r ddelwedd.
5 mins	SLEID 12 – Myfyrio Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth <i>Beth oedd rhai o'r heriau a wyneboch wrth dynnu llun eich partner?</i> <i>Sut deimlad oedd cael eich llun wedi'i dynnu?</i> <i>Pan fyddwch yn cynrychioli rhywun arall, pa gyfrifoldeb sydd gennych?</i> Casglwch yr astudiaethau portread os cânt eu defnyddio ar gyfer myfyrio yn Sesiwn 2.

Sesiwn 2 – Portreadu Ein Hunain – 60 munud

Canlyniadau dysgu

Erbyn diwedd y sesiwn hon, bydd y myfyrwyr yn gallu:

- Mynegi syniadau allweddol am hunaniaeth, cynrychiolaeth a hunangynrychiolaeth.
- Datblygu lluniau drwy gyfrannedd, llinell, tôn, gwead a gwneud marciau.
- Creu amlinelliad hunanbortread sy'n cyfleu agweddau dethol ar hunaniaeth.

Geirfa Allweddol

- **Beirniadaeth adeiladol** – dadansoddiad meddylgar, gan edrych ar agweddau cadarnhaol yn ogystal â'r rhai i'w gwella.
- **Cyfansoddiad** – trefniant elfennau gweledol o fewn gwaith celf.
- **Golwg** – cyfeiriad ac ansawdd edrych mewn portread, a sut mae hyn yn effeithio ar ystyr.
- **Symbolaeth** – defnyddio gwrthrychau, lliwiau neu ddelweddau i gynrychioli syniadau neu brofiadau.
- **Gwneud marciau** – yr amrywiaeth o farciau a ddefnyddir i greu tôn, gwead, symudiad neu fynegiant.
- **Tôn** – pa mor olau neu dywyll yw ardal mewn gwaith celf.
- **Cyfrannedd** – y berthynas rhwng meintiau gwahanol rannau o ffigur neu wyneb.

Paratodau ac Adnoddau

Ar gyfer y sesiwn hon, trefnwch i fyfyrwyr eistedd wrth fyrddau lle gallant weithio'n annibynnol tra hefyd yn trafod syniadau â'u cyfoedion.

- **Cyflwyniad Arlunio Gobaith** wedi'i argraffu/uwchlwytho
- **Ffyn Qi** – pegiau pren neu binnau ffelt - un i bob pâr
- **Astudiaethau portread partner** o Sesiwn 1
- **Nodiadau gludiog**
- **Drychau**
- **Pensiliau arlunio a graffit**
- **Papur bras** ar gyfer arbrofi
- **ARGRAFFU - Taflen Arlunio Nodweddion** - un i bob pâr.
- **ARGRAFFU - Canllaw Arlunio**

Amseru	Gweithgaredd
5 mins	SLEID 13 – Sesiwn 2
Adnoddau	Gêm Gychwynnol – Ffyn Qi ("chi")
Pegiau pren neu binnau ffelt	Mewn parau, gofynnwch i'r disgyblion ddal ffon neu bin ffelt rhwng eu bysedd mynegai, gan ddefnyddio dim ond y pwysau rhyngddynt i'w hatal rhag syrthio. Unwaith y byddant yn gyfforddus, gwahoddwch nhw i ddechrau symud gyda'i gilydd, gan ofalu am ei gilydd a'r gofod o'u hamgylch. Os yw parau'n gwneud yn dda gydag un ffon, gallwch gynnig ail un iddynt. Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth <i>Sut gwnaethoch chi a'ch partner gyfathrebu heb siarad, a beth wnaeth eich helpu i ymateb i'ch gilydd?</i> <i>Sut gallai arsylwi gofalus eich helpu i wneud dewisiadau mwy meddylgar yn eich hunanbortread?</i>
5 mins	Ailadrodd Sesiwn 1 Gofynnwch i barau gofio un syniad am gynrychiolaeth, un syniad am gyd-destun Penrhyn Corea ac un syniad am bwrpas Arlunio Gobaith. Eglurwch fod y sesiwn hon yn symud o ddadansoddi cynrychiolaeth i adeiladu hunangynrychiolaeth fwriadol drwy bortreadu. Cwestiwn Agoriadol <i>Beth ydych chi am i'ch hunanbortread ei gyfleu amdanoch chi?</i>
5 mins	Edrych yn Araf <i>Mae artistiaid yn treulio llawer o'u hamser yn y stiwdio yn arsylwi ar eu gwaith eu hunain. Gan eich bod wedi cael amser i bellhau oddi wrth eich astudiaeth portread partner, byddwch yn cymryd munud i arsylwi ar eich gwaith celf eich hun fel pe bai yn eich stiwdio.</i> Cyflwynwch eirfa'r sesiwn a gofynnwch i'r disgyblion nodi tri pheth maent yn sylwi am eu dewisiadau eu hunain. "Mae <u>cyfrannedd</u> y llygaid yn gwneud i'r ffigur edrych yn fyfyriol." "Mae'r <u>marciau</u> pensil cyflym yn eu gwallt yn rhoi ansawdd chwareus." "Nid wyf wedi cael y <u>tôn</u> ar y trwyn yn hollol gywir." Rhannwch rai myfyrdodau fel dosbarth.
10 mins	SLEID 14 – Meini prawf llwyddiant Adnoddau Nodiadau gludiog Mewn parau, gofynnwch i'r myfyrwyr gymryd eu tro i feirniadu eu hastudiaeth portread partner eu hunain ar lafar, gan nodi un cryfder ac un maes i'w ddatblygu gan ddefnyddio geirfa fel cyfrannedd, tôn, llinell, gwneud marciau ac arsylwi. Gwahoddir eu partner i

	wrando a gofyn cwestiynau sy'n cefnogi eu meddwl, yn hytrach na rhoi eu barn eu hunain. <i>Beth yw eich awgrymiadau gorau ar gyfer creu hunanbortread?</i> Gan aros yn y parau hyn, gofynnwch i'r myfyrwyr ysgrifennu eu syniadau'n glir ar nodiadau gludiog ar wahân. Gan gyfeirio at y rhain a'r Canllaw Arlunio, lluniwch feini prawf llwyddiant o 4 neu 5 datganiad. Dangoswch hyn lle gall y myfyrwyr gyfeirio ato yn ystod y broses arlunio.
10 mins Adnoddau <i>Drychau</i> <i>Pensiliau arlunio</i> <i>Papur bras</i>	SLEID 15 – Artistiaid gan Artistiaid Rhannwch hunanbortreadau enwog hanesyddol. Tynnwch sylw at gyfansoddiad, golwg, graddfa, lliw, dillad, cefndir, symbolaeth a defnydd o destun. Trafod – fel dosbarth <i>Beth ydych chi'n sylwi arno?</i> <i>Pa ddewisiadau mae'r artistiaid wedi'u gwneud?</i> <i>Beth mae'r dewisiadau hyn yn ei gyfleu?</i> Cyflwynwch weithdai technegol byr ar arlunio nodweddion gan ddefnyddio'r Daflen Arlunio Nodweddion. Gofynnwch i'r myfyrwyr ymarfer un neu ddwy o nodweddion a oedd yn heriol iddynt yn yr ymarfer arlunio blaenorol. Dangoswch wahanol dechnegau pensil, megis cysgodi a gwedd, ac atgoffwch y disgyblion o bwysigrwydd cyfrannedd wrth dynnu wyneb. Gyda chaniatâd yr artist, rhannwch enghreifftiau gyda'r dosbarth a thrafodwch beth sy'n effeithiol.
20 mins Adnoddau <i>Deunyddiau arlunio</i>	SLEID 16 – Hunanbortread Rhan 1 – Pensil Gofynnwch i'r myfyrwyr ddechrau eu hunanbortread mewn pensil neu graffit. Gwahoddwch nhw i dynnu llun o beth sydd yno, ond y tro hwn gallant newid yr hyn sydd yn y ddelwedd i gynrychioli eu hunain fel yr hoffent gael eu gweld – gall dillad, symbolau, cefndir ac emosiwn oll gael eu portreadu yn y ffordd maent yn dymuno. Arweiniwch y myfyrwyr i wneud penderfyniadau bwriadol am gyfansoddiad, mynegiant wyneb, golwg a dillad. Pan fydd wedi'i gwblhau, gallant ychwanegu cefndir gyda gwrthrychau a symbolau. Efallai y byddwch yn teimlo ei bod yn ddefnyddiol eu hatgoffa i beidio â thynnu baneri neu symbolau a allai beri gofid i eraill. Sicrhewch eu bod yn cadw lle ar gyfer testun ysgrifenedig.
5 mins	SLEID 17 – Myfyrio Gofynnwch i'r myfyrwyr edrych ar eu hunanbortread sydd ar y gweill fel pe baent yn ei guradu ar gyfer arddangosfa. Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth <i>Pa ddewisiadau gweledol yn eich gwaith sy'n cyfleu eich hunaniaeth?</i> <i>Pa agwedd dechnegol fyddai'n gwella effaith eich portread fwyaf?</i>

Sesiwn 3 – ‘Helo, Fy Ffrind’ – 60 munud

Canlyniadau dysgu

Erbyn diwedd y sesiwn hon, bydd y myfyrwyr yn gallu:

- Cyfansoddi neges gryno sy’n ehangu ystyr eu hunanbortread.
- Defnyddio lliw, deunyddiau a thechnegau gorffen i gryfhau effaith weledol.
- Gwerthuso gwaith celf a myfyrio ar empathi, urddas ac adeiladu heddwch.

Geirfa Allweddol

- **Curadu** – dewis, trefnu a chyflwyno gweithiau celf ar gyfer cynulleidfa.
- **Cynulleidfa** – y bobl sy’n edrych ar waith celf, yn ei ddarllen neu’n ymateb iddo.
- **Cysyniad** – y syniad neu’r bwriad y tu ôl i waith celf.
- **Lliwiau cyflenwol** – lliwiau gyferbyn â’i gilydd ar yr olwyn liwiau sy’n creu cyferbyniad cryf.
- **Lliwiau cyfatebol** – lliwiau sy’n agos at ei gilydd ar yr olwyn liwiau sy’n creu harmoni.

Trefniadau ac Adnoddau

Ar gyfer y sesiwn hon, trefnwch i’r myfyrwyr eistedd lle gallant gwblhau gwaith celf a chymryd rhan mewn diallog strwythuredig rhwng cyfoedion.

- **Cyflwyniad Arlunio Gobaith** wedi’i argraffu/uwchlwytho
- **Balŵn wedi’i chwythu**
- **Stribedi papur â geirfa allweddol** o sesiynau 1 a 2 wedi’u hysgrifennu arnynt a lle i ddiffiniad.
- **Hunanbortreadau ar y gweill**
- **Papur ysgrifennu**
- **Deunyddiau celf** gan gynnwys cyfryngau lliwio
- **Nodiadau gludiog**
- **ARGRAFFU - Taflenni myfyrio**

Amseru	Gweithgaredd
5 mins	SLEID 18 – Sesiwn 3 Gêm Gychwynnol – Codi'r Balwn Gan ddechrau wrth un wal, mae angen i'r myfyrwyr basio balwn ar draws yr ystafell ac yn ôl eto, gan ei godi â phensiliau yn unig. Pan fyddant wedi gorffen, rhaid iddynt wneud hyn eto, ond y tro hwn gan sicrhau bod pensil pawb yn cyffwrdd â'r balwn. Myfyrio – fel dosbarth <i>Beth newidiodd pan oedd yn rhaid i bensil pawb gyffwrdd â'r balwn?</i> Tynnwch sylw at y ffaith bod ansawdd ein sylw yn bwysig, ac os mai'r pwrpas yw sicrhau bod pawb wedi'u cynnwys ac yn gyfrifol, yn hytrach na dim ond cyrraedd y diwedd, mae'n newid y ffordd rydym yn ymddwyn ac yn uniaethu â'n gilydd.
5 mins	Ailadrodd Sesiwn 2 Adnoddau <i>Stribedi papur â geirfa allweddol</i> Dosbarthwch yr eirfa allweddol i barau. Gofynnwch iddynt ysgrifennu diffiniad ar gyfer y geiriau. Rhannwch nhw â'r dosbarth. Cwestiwn Agoriadol <i>Pa neges o gyfeillgarwch fydddech chi'n ei hanfon ar draws ffin?</i> Gofynnwch i'r myfyrwyr ddychmygu mai dim ond ychydig frawddegau y gallent eu hanfon at bobl na fyddant efallai byth yn cyfarfod â nhw. <i>Rydych yn ysgrifennu at rywun na fyddwch efallai byth yn cyfarfod ag ef / hi. Beth hoffech chi ei gynnig: cwestiwn, gobaith, atgof, gwerth, lle, iaith, pryder neu wahoddiad?</i> Eglurwch y bydd y myfyrwyr nawr yn ychwanegu testun ysgrifenedig sy'n cefnogi ystyr y portread.
15 mins	SLEID 19 – Hunanbortread Rhan 2 – Ysgrifennu Neges Adnoddau <i>Papur ysgrifennu</i> Dangoswch enghreifftiau o negeseuon o hunanbortreadau rhyngwladol. Tynnwch sylw at yr wybodaeth sydd wedi'i chynnwys - eu henw, ble maent yn byw, eu diddordebau, a chwestiwn i'r person sy'n derbyn y ddelwedd. <i>Pensiliau ysgrifennu</i> Gofynnwch i'r myfyrwyr ddrafftio neges gryno ar bapur sgrap. Os hoffent, gallant ddechrau gyda'r ymadrodd "Helo, fy ffrind". Anogwch ddefnydd meddylgar o ieithoedd brodorol, tafodieithoedd neu sgriptiau. Atgoffwch y myfyrwyr i osgoi negeseuon sy'n graddio statws, cyfoeth neu feddiannau, gan ystyried sut y gallai eu geiriau gael eu darllen gan rywun mewn cyd-destun gwahanol iawn. Pan fydd y negeseuon hyn wedi'u gwirio, gallant eu hychwanegu at eu portreadau.
15 mins	SLEID 20 – Hunanbortread Rhan 3 – Ychwanegu Lliw Adnoddau <i>Deunyddiau celf</i> Dangoswch y deunyddiau sydd ar gael a thrafodwch sut y gall lliw, cyferbyniad, harmoni, gwedd a haenu gefnogi ystyr. <u>Lliwiau cyflenwol</u> yw lliwiau sydd gyferbyn â'i gilydd ar yr olwyn lliwiau ac sy'n creu cyferbyniad cryf.

	<u>Lliwiau cyfatebol</u> yw lliwiau sy'n agos at ei gilydd ar yr olwyn liwiau ac sy'n creu harmoni. Gwahoddwch y myfyrwyr i gwblhau eu portreadau, gan ychwanegu lliw a chwblhau eu cefndir, symbolau a thestun ysgrifenedig yn ofalus. <i>Dewiswch liw a deunyddiau yn fwriadol. Meddyliwch am sut rydych am gyflwyno'ch hun – yn ddewr, yn fyfyrion, yn addfwyn, yn groesawgar.</i>
10 mins Adnoddau Nodiadau gludiog	SLEID 21 – Rhannu Gwaith Celf Gofynnwch i'r myfyrwyr osod eu gweithiau celf wrth eu byrddau a cherdded o amgylch yr ystafell ddosbarth fel pe bai'n oriel. Atgoffwch nhw i fod yn ystyriol o sut maent yn ymateb i waith eraill. Modelwch rannu agweddau ar y gwaith celf rydych yn eu gwerthfawrogi heb dynnu sylw at unigolion. E.e. "Sylwais ar liwiau cyfatebol mewn llawer o'r gweithiau celf, a oedd yn gwneud i'r ffigurau ymddangos yn llonydd". <i>Mae sut rydym yn ymateb i waith celf ein gilydd yr un mor bwysig â sut rydym yn cynrychioli ein hunain. Yn union fel y gweithgaredd codi'r balwn, mae'n bwysig gweithio gyda'n gilydd drwy siarad yn gadarnhaol am waith celf ein gilydd a'i ddefnyddio fel cyfle i fyfyrion ar ein rhagdybiaethau ein hunain.</i> Myfyrion – fel dosbarth <i>Sut mae pobl wedi cynrychioli eu hunain mewn ffyrdd cymhleth neu annisgwyl? Pa debygrwyddau a gwahaniaethau allwch chi eu gweld ar draws y grŵp?</i>
10 mins Adnoddau Taflenni myfyrion	SLEID 22 – Myfyrion Myfyrion – yn unigol, yna fel dosbarth <i>Pam mae'n bwysig bod pobl yn cael cyfleoedd i gynrychioli eu hunain?</i> Gofynnwch i'r myfyrwyr gwblhau'r Taflenni myfyrion. Beth sy'n digwydd nesaf... Rhannwch agweddau ar y gwaith celf rydych yn eu gwerthfawrogi heb dynnu sylw at unigolion, er enghraifft, "Sylwais ar ddefnydd meddylgar o gysgodi a negeseuon wedi'u hysgrifennu'n ofalus." Eglurwch y bydd y gwaith celf yn mynd ymlaen i fod yn rhan o arddangosfa. Os oes arddangosfa leol, rhannwch y manylion â'r dosbarth. Atgoffwch y plant y bydd detholiad yn dod yn rhan o'r arddangosfa draws-leol ac yn teithio'r byd. Caiff y rhain eu dewis i ddangos ystod eang o hunanbortreadau, er enghraifft oedran, rhanbarth ac arddull, yn hytrach na'r rhai a fernir fel "y gorau". Ar ddiwedd y wers, sicrhewch fod enw ac oedran pob disgybl wedi'u hysgrifennu'n glir ar flaen neu gefn eu gwaith celf. Gweler y Trosolwg o'r Prosiect am ganllawiau cyflwyno gwaith eich myfyrwyr.